



17.1.2023

Maa- ja metsätalousministeriö

Asia: Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntö luonnokseksi hallituksen esitykseksi määräaikaisista maatalouden ja vesiviljelyn kustannuksista

Ympäristöministeriön lausunto

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi määräaikaisista maatalouden ja vesiviljelyn kustannuksista. Esityksen taustalla on pitkään jatkunut maatalouden heikko kannattavuus, jonka lisäksi viimeaikaiset kriisit ovat lisänneet maatalojen ongelmia. Ympäristöministeriö toteaa lausunnessaan seuraavaa:

Ympäristöministeriö huomauttaa, ettei hallituksen esityksen vaikutuksia kuluttajiin ja ympäristövaikutuksia ole arvioitu. Esitys sisältää arvon vaikutuksista vain yritysten, valtiontalouden ja viranomaistyön kannalta. Tukien ympäristövaikutukset tulisi myös arvioida.

Esityksen tarkemmasta sisällöstä ympäristöministeriö lausuu seuraavaa:

Sähkötuki:

Esityksen mukaan sähkötuki olisi 50 % 1.1.2021-31.12.2021 ostetun sähkön määrästä ja se kerrottaisiin 1.10.2022-31.3.2023 välisen ajan sähkön keskihinnalla. Tuki olisi 40 % siltä osin, kun se ylittää 15stn/kwh, mutta enintään 25 stn/kWh ja maksettaisiin kun tuensaajan tukisumma olisi vähintään 1 500 € ja enintään 50 000€. Tuki kohdennettaisiin kasvihuonetuotantoon, kotieläintiloille ja vesiviljelyyn. Kasvihuonetuotanto on Suomessa keskittynyt Pohjanmaalle ja Varsinais-Suomeen.

Ympäristöministeriön saamien tietojen mukaan valtaosa, mahdollisesti jopa 90 % kasvihuoneista pitää tuotantotaukoa talvella 2022-2023 korkeiden sähkön hintojen takia. Esityksessä ei ole käsitelty riittävästi kasvihuonetuotannon tilannetta. Tilanne tulisi tarkastella uudelleen, jotta saataisiin realistisempi kuva siitä, miten paljon kasvihuonetuotantoon tukea todella kohdentuisi.

Sivulla 8 olevan taulukon mukaan sähkökustannus on suurin kasvihuonetuotannossa ja avomaan puutarhatiloilla. Tuki tulisi kohdentaa myös avomaan puutarhatiloille, joilla sähköä kuluu tuotteiden esikäsittelyyn ja varastointiin. Myös avomaan puutarhatilojen toiminnan jatkuvuuden ja huoltovarmuuden turvaaminen on erittäin tärkeää.

Sähkötuki olisi alkutuotannon toimialoille tarpeellinen lyhytaikaisena kriisikeinona. Ympäristöministeriö tuo esiin, että sähkötuessa ei ole otettu huomioon tuotettavan sähkön alkuperää, eikä fossiilisista irtautumista. Tällaisissa tuotantopanosten tukemisissa tulisi yleensäkin ottaa huomioon vihreän siirtymän tavoitteet.

Ympäristöministeriö pitää hyvänä, että vesiviljelyssä sähkötuki kohdistuisi kiertovesi- ja poikaslaitoksiin. Kiertovesi- ja poikaslaitosten määrä on lisääntynyt viime vuosina ja useat laitokset ovat aloitusvaiheessa, jolloin voi olla haasteita kannattavuudessa.

Lannoitetuki:

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan lannoitteiden saatavuus näyttää olevan turvattu talveksi 2023, typpilannoitteiden hinnat ovat alentuneet vuoden 2023 alussa ja EU-alueen tuotanto on käynnissä. Lannoitetuki olisi 45 % 600-900€ välillä olevasta lannoitteen hinnasta ja se kohdennettaisiin viljelijöiden 1.6.2022-30.4.2023 välillä ostamiin lannoitteisiin. Tuki koskisi teollisesti valmistettuja epäorgaanisia lannoitteita, orgaanisia kivennäislannoitteita tai orgaanisia lannoitteita, ei



kuitenkaan nestemäisiä lannoitteita. Esityksessä viitataan väkilannoitteiden hintoihin, mutta muiden lannoitteiden hintoja tai hintojen muutoksia ei ole selvitetty. Kierrätyslannoitteiden ja orgaanisten lannoitteiden hinnat ovat todennäköisesti väkilannoitteiden hintoja alhaisempia, minkä vuoksi tuki ei todennäköisesti kohdistuisi niihin. Ympäristöministeriö katsoo, että olisi tarpeen harkita, voisiko kierrätyslannoitteille ja orgaanisille lannoitteille maksaa tukea niille soveltuvalla laskukaavalla - tai olisi vähintäänkin perusteltava, miksi niin ei ole tehty. Perusteluja ei myöskään ole esitetty sille, miksi tukea ei voisi maksaa nestemäisille lannoitteille. Tuen tulisi kohdentua myös nestemäisille orgaanisille lannoitteille.

Lannoitetuki on maataloudelle tarpeen, mutta sillä on myös negatiivisia vaikutuksia. Kuten hallituksen esityksessä kerrotaan, viljelijöille maksettava tuki saattaa siirtyä osittain väkilannoitteiden hintoihin. Tulisi myös selvittää, voiko tuki heikentää orgaanisten lannoitteiden kysyntää tai nostaa niiden hintoja. Kierrätyslannoitteiden ja lannan kysyntä vaikuttaa olleen viime aikoina suurta.

Ympäristöministeriö katsoo, että ehdotuksessa tulisi käsitellä myös sitä, miten lannoitetuki vaikuttaa usean hallituskauden ajan Suomessa edistettyyn ravinteiden kierrätykseen. Ravinteiden kierrätys on yksi osa kiertotaloutta ja kestävää ruokajärjestelmää. Kestävässä ruokajärjestelmässä tuotanto tapahtuu luonnonvaroja säästäten ja kierrättäen.

Helsinki Comissiossa (HELCOM) hyväksyttiin vuonna 2021 Baltic Sea Action Plan sekä ravinteiden kierrätyksen strategia. Näiden mukaan jäsenmaiden tulee parantaa olosuhteita kierrätyslannoitteiden markkinoiden kehittymiseksi asettamalla kannusteita, joiden tavoitteena on saada kierrätyslannoitteiden käyttö viljelijöille yhtä kiinnostavaksi kuin mineraalilannoitteiden käyttö. Ehdotettu lannoitetuki ei edistä tätä tavoitetta, vaan voi toimia päinvastoin.

Sivulla 7 kerrotaan virheellisesti, että orgaanisten lannoitevalmisteiden ravinnesisältö on hyvin niukka. Ravinnesisältö vaihtelee. Typen osuus voi olla vähäisempi, mutta fosforia niissä on yleensä varsin riittävästi. Tarvittaessa viljelijät täydentävät lannoitusta väkilannoitetyypellä. Kierrätyslannoitteita on viime vuosina tutkittu paljon ja viljelijät käyttävät niitä yhä enemmän. Kierrätyslannoitteilla voidaan saavuttaa vastaavanlaisia satoja, kuin mineraalilannoitteilla. Kierrätyslannoitteiden käyttö kiinnostaa viljelijöitä myös siksi, että niillä voidaan vaikuttaa maan rakennetta parantavasti ja niiden hinta on väkilannoitteita alhaisempi. Tulee huolehtia, että kierrätyslannoitteiden käyttö edistyy Suomessa jatkossakin.

Ympäristöministeriö
Luonnonvarat ja ympäristövaikutukset yksikkö

Yksikön johtaja

Markus Tarasti

Erityisasiantuntija

Sonja Pyykkönen

VN/525/2023-YM-8

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: